

TIJDSCHRIFT

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt”

TE

AMSTERDAM

8^e Jaargang

AMSTERDAM

G. THEOD. BOM EN ZOON

1900

De twee oudste Daalders.

In het onlangs verschenen 2^e gedeelte van „De drie merkwaardige schellingen” wordt op bladz. 39 en 87 gehandeld over den Macedonischen daalder, eene munt gelijk staande met f 2.1875, met 240 chalkoi of met 30 obolen, elk van 8 chalkoi.

Bij ons deed de daalder 240 duiten of 30 stuivers, elk van 8 duiten. De indeeling van beide munten was dus volkomen gelijk. Men had er echter nog op kunnen wijzen, dat krachtens deze indeeling de daalder ook overeenkwam met $1\frac{1}{2}$ gulden, en dit toepassende op den Macedonischen daalder, blijkt, dat deze was gegrond op een eenheid van f 2.1875 : 1.5 = $1.45\frac{5}{6}$ of juist op het drachme van het aloude pond van f 350. (Bladz. 59.)

Neemt men aan, dat ook de Israëlieten hun daalder hebben gehad, dan moet daarvoor gerekend zijn $1\frac{1}{2}$ sikkels of $1\frac{1}{2}$ maal de een-

heid van het oudste pond van f 420, of $1\frac{1}{2} \times f$ 1,75 = f 2.625, een bedrag, overeenkomende met een dikwijls voorkomend geldstuk en met het zoo bekende middeleeuwsche lam. Deze munt stond gelijk met 30 gera's, want $30 \times f$ 0.0875 = f 2.625. De gera gold dus als stuiver en was nu ook deze gelijk gesteld aan 8 penningen, dan hadden deze laatsten waarden van f 0.0875 : 8 = f 0.0109375 of juist van $\frac{1}{10}$ van den sestertius. Ook deze daalder was dan op gelijke wijze ingedeeld, als de Macedonische; de munt stond gelijk met 240 penningen of met 30 gera's elk van 8 penningen.

Uit de verdeling van den Israëlietischen daalder valt af te leiden, dat gevorderd werden 8 penningen voor een gera en 10 voor een sestertius, weshalve de gera stond tot den sestertius, als 8 : 10, of als 4 : 5: dat is 5 gera's deden zooveel als 4 sestertii, 't geen juist is, want $5 \times f$ 0.0875 = $4 \times f$ 0.0109375 = f 0.4375, overeenkomende met een licht drachme.

De twee daalders hebben alzoo bestaan uit $1\frac{1}{2}$ maal de eenheid van de twee oudste ponden van 20 en 24 mark. De munt als stuiver van den daalder van f 2.625 was de gera van f 0.0875; de stuiver van den daalder van f 2.1875 was de obolus van f 0.07 $\frac{1}{24}$. In

Romeinsch geld uitgedrukt stond de eerst bedoelde daalder gelijk met 12 quinariën of 60 asses, de laatstgenoemde gold 10 quinariën of 50 asses.

Blijkens het aantal marken in de ponden, waarop de beide munten betrekking hadden, vervat, stonden de beide daalders tot elkander, als 24 : 20, of als 6 : 5; dat is: 5 daalders van f 2.625 deden evenveel als 6 daalders van f 2.1875.

Onze daalder van $1\frac{1}{2}$ gulden was het vierde gedeelte van ons laatste pond. Waren ook de bovenbedoelde munten dergelijke deelen, dan blijkt daaruit dat de Israëlieten ook een rekenpond gebruikten van $4 \times f$ 2.625 of van f 10.50, zijnde $\frac{1}{10}$ gedeelte van hun hoofdpond van f 105. De Macedonische daalder wijst dan op een rekenpond van $4 \times f$ 2.1875 = f 8.75 of van $\frac{1}{10}$ gedeelte van het door dat volk gebruikte pond van f 87.50. Onze daalder was gegrond op het pond van f 6.00, zijnde het $\frac{1}{10}$ gedeelte van het bekende nevenpond van f 60. —

Daar geen zwaardere eenheden of drachmen, dan van f 1.45 $\frac{1}{2}$ en f 1.75 bekend zijn, moeten de daarop aldus gegronde daalders ook de oudste zijn.

Tholen, December 1899.

A. HOLLESTELLE.